Fallbeyging

- Nafnorð skiptast í *veik nafnorð* og *sterk nafnorð* og fer það eftir endingu orða í hvorn flokkinn þau skiptast.
- Fallbeyging nafnorða er ólík eftir því hvort nafnorðið teljist veikt eða sterkt.
- Hér að neðan má sjá hvernig fallbeyging sterkra og veikra nafnorða:

Regluleg beyging - veik nafnorð - eintala

- Veik nafnorð enda á:
  - **i** í karlkyni -> jakk**i**
  - **a** í kvenkyni -> stelp**a** (ath. a-víxl ef a er í stofni orðsins -> kaka/köku)
  - **a** í hvorugkyni -> aug**a** (*hvorugkynsorð sem enda á a eru sjaldgæf, eru flest yfir líkamshluta eyra, lunga, nýra)

karlkyn	kvenkyn	kvenkyn	hvorugkyn
nf. jakk**i**	nf. stelp**a**	nf. k**a**k**a**	nf. aug**a***
þf. jakk**a**	þf. stelp**u**	þf. k**ö**k**u**	þf. aug**a**
þgf. jakk**a**	þgf. stelp**u**	þgf. k**ö**k**u**	þgf. aug**a**
ef. jakk**a**	ef. stelp**u**	ef. k**ö**k**u**	ef. aug**a**

Fallbeyging - sterk nafnorð - **karlkyn** (kk) - eintala

- Endingar sterkra karlkynsorða í eintölu:
  - **ur** -> strák**ur**
  - **ll** -> bí**ll**
  - **nn** -> stei**nn**
  - **ir**/-**ir** -> bær

nf. strák**ur**	nf. bí**ll**	nf. stei**nn**	nf. bæ**r**
þf. strák	þf. bíl	þf. stein	þf. bæ
þgf. strák(i)	þgf. bíl	þgf. stein**i**	þgf. bæ
ef. strák**s**	ef. bíl**s**	ef. stein**s**	ef. bæ**jar**

Fallbeyging - sterk nafnorð - **kvenkyn** (kvk) - <u>eintala</u>

- Endingar sterkra kvenkyns nafnorða í eintölu:
  - endingalaus -> ekki ending -> mynd/bók
  - **ng** -> æfi**ng**
  - **un** -> skoð**un**

nf. mynd	nf. æfing	nf. bók	nf. skoðun
þf. mynd	þf. æfing**u**	þf. bók	þf. skoðun
þgf. mynd	þgf. æfing**u**	þgf. bók	þgf. skoðun
ef. mynd**ar**	ef. æfing**ar**	ef. bók**ar**	ef. skoðun**ar**

Fallbeyging - sterk nafnorð - **hvorugkyn** (hk) - <u>eintala</u>

- Sterk hvorugkyns nafnorð í eintölu eru yfirleitt endingalaus -> brauð/barn
- EN enda stundum á **i** -> epl**i**

nf. brauð	nf. barn	nf. epli
þf. brauð	þf. barn	þf. epli
þgf. brauð**i**	þgf. barn**i**	þgf. epli
ef. brauð**s**	ef. barn**s**	ef. epli**s**

- Öll orð sem hægt er að telja eru í eintölu og fleirtölu
  - Einn banani, tveir bananar, margir bananar
  - Ein bók, tvær bækur, margar bækur
  - Eitt blað, tvö blöð, mörg blöð
- Nafnorð sem ekki er hægt að telja eru bara í eintölu
  - Dæmi: kaffi, ást, mjólk, kakó, hveiti
  - Ath. stundum er hægt að hugsa þetta í mælieiningum og þá er hægt að nota þessi orð í fleirtölu.
    - Dæmi: tveir bollar af kaffi, 3 lítrar af mjólk, 4 matskeiðar kakó, 5 desilítrar hveiti.
- Sum nafnorð eru bara til í fleirtölu
  - Skæri, buxur

Fallbeyging - **karlkyn** (kk) - <u>fleirtala</u>

- Langflest karlkynsorð enda á **-ar** í fleirtölu og fallbeygjast svo eins.
- Nema orð eins og eintöluorðið bær sem fær fleirtölu endinguna **-ir** -> bæ**ir**
  - Orðið *vinur* fær einnig endinguna **-ir** og fallbeygist eins og bæir.

nf. jakk**ar**	nf. strák**ar**	nf. bíl**ar**	nf. stein**ar**	nf. bæ**ir**
þf. jakk**a**	þf. strák**a**	þf. bíl**a**	þf. stein**a**	þf. bæ**i**
þgf. jökk**um**	þgf. strákum	þgf. bíl**um**	þgf. stein**um**	þgf. bæj**um**
ef. jakk**a**	ef. strák**a**	ef. bíl**a**	ef. stein**a**	ef. bæj**a**

Fallbeyging - **kvenkyn** (kvk) - <u>fleirtala</u>

- Sterk kvenkyns nafnorð fá ýmist **-ar** eða **-ir** endingu
- Veik kvenkyns nafnorð fá **-ur** endingu

nf. stelp**ur**	nf. mynd**ir**	nf. æfing**ar**	nf. bæk**ur**	nf. skoð**anir**
þf. stelp**ur**	þf. mynd**ir**	þf. æfing**ar**	þf. bæk**ur**	þf. skoð**anir**
þgf. stelp**um**	þgf. mynd**um**	þgf. æfing**um**	þgf. bók**um**	þgf. skoð**unum**
ef. stelp**na**	ef. mynd**a**	ef. æfing**a**	ef. bók**a**	ef. skoð**ana**

Fallbeyging - **kvenkyn** (kvk) - <u>fleirtala</u>

- Flest sterk hvorugkynsorð eru eins í eintölu og fleirtölu
  - Eitt brauð -> tvö brauð
  - Eitt epli -> tvö epli
- Ef sterk hvorugkynsorð eru með a í stofni orðsins á sér stað a-víxl og orðið breytist í ö. Dæmi: barn -> börn
- Veik hvorugkynsorð sem enda á **a** í eintölu fá **u** endingu í fleirtölu. Dæmi: eyr**a** -> eyr**u**

nf. brauð	nf. börn	nf. epl**i**	nf. aug**u**
þf. brauð	þf. börn	þf. epl**i**	þf. aug**u**
þgf. brauð**um**	þgf. börn**um**	þgf. epl**um**	þgf. aug**um**
ef. brauð**a**	ef. barn**a**	ef. epl**a**	ef. aug**na**

Verkefni - sterk og veik nafnorð

Flokkaðu eftirfarandi orð eftir því hvort þau eru **veik** eða **sterk**.

*auga, blóm, blýantur, bolti, brauð, fíll, hundur, mappa, rammi,
skólastofa, stelpa, stóll, skólataska, teinn.*

Veik nafnorð	Sterk nafnorð

Verkefni - fallbeyging

Fallbeygðu eftirfarandi orð. Þú getur notað hjálpargögn eins og Málið.is og Beygingarlýsing íslensks nútímamáls.

Hundur	**Hurð**	**Appelsína**
nf.	**nf.**	**nf.**
þf.	**þf.**	**þf.**
þgf.	**þgf.**	**þgf.**
ef.	**ef.**	**ef.**
Bekkur	**Skápar**	**Epli**
nf.	**nf.**	**nf.**
þf.	**þf.**	**þf.**
þgf.	**þgf.**	**þgf.**
ef.	**ef.**	**ef.**
Spegill	**Greiða**	**Nemandi**
nf.	**nf.**	**nf.**
þf.	**þf.**	**þf.**
þgf.	**þgf.**	**þgf.**
ef.	**ef.**	**ef.**
Göng	**Myndarammi**	**Dýna**
nf.	**nf.**	**nf.**
þf.	**þf.**	**þf.**
þgf.	**þgf.**	**þgf.**
ef.	**ef.**	**ef.**

Verkefni - fallbeyging

Þegar fleiri en eitt fallorð standa saman er mikilvægt að fallbeygja öll nafnorðin (ekki bara nafnorðið).

Dæmi:

nf. lítill hani
þf. lítinn hana
þgf. litlum hana
ef. litils hana

nf. þrír röndóttir boltar
þf. þrjá röndótta bolta
þgf. þremur röndóttum boltum
ef. þriggja röndóttra bolta

nf. mamma mín
þf. mömmu mína
þgf. mömmu minni
ef. mömmu minnar

Fallbeygðu eftirfarandi orð saman. Þú getur notað hjálpargögn eins og Málið.is og Beygingarlýsing íslensks nútímamáls.

Tveir ungir menn

nf.
þf.
þgf.
ef.

Gul peysa

nf.
þf.
þgf.
nf.

Svarti kötturinn þinn

nf.
þf.
þgf.
ef.